

क्षत्रयज्ञविशिनष्टि लुब्धैरिति हेब्रह्मन् आस्तिकैर्वेदप्रामाण्यवादिभिः वेदवादान् अर्थवादान्तेषांस्तुतिमात्रेतात्पर्यमित्यविज्ञाय सत्यवदाभासमानंस्वरूपतः अतुतं आविद्यकब्राह्मण्याय ध्यासमूलत्वात् लुब्धैः संप्रवर्तितं तथाचश्रुतिः नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृप उक्थशासश्चरंतीति अज्ञानेन आवृताः जल्प्या अर्थवादगिरा असुतृपः प्राणपोषकाः उक्थशासः कर्मानुशासनपराः ॥ ६ ॥ इदमिति यज्ञायुष्मान् सदक्षिणाभिरायुष्मान् प्राचीदिग्घोतुर्दक्षिणाध्वर्योरित्यादिश्रुतिस्मृतिविहितादक्षिणादेया षट्देयाद्वादशदेया इति तादृशश्च दक्षिणावानयं यज्ञः प्रशस्यते अन्यथा अतो यज्ञादेव सैन्यं लुब्धस्य यजमानस्य सामर्थ्ये सति यथोक्तदक्षिणामददतः प्रकर्षेण भवति विकर्माणितस्य कर्माणि विपरीतान्यश्रेयस्कराणि च भवन्ति यथोक्तं प्रभुः प्रथमकल्पस्य यो नुकल्पेन वर्तते सनामोतिफलं तस्य परत्रेति श्रुतिः स्मृतिरिति नास्ति यज्ञसमोरिपुरिति च ॥ ७ ॥ एवं क्षत्रयज्ञं निन्दित्वा ब्राह्मणयज्ञस्वरूपमाह यदेवेति सुरुतं सुरुतार्जितं हव्यं तदेव त्रिविधमाह नम इति नमस्कारात्मकेन हविषेति सामानाधिकरण्यं योनमसास्वध्वर इति यज्ञो वै नम इति हि ब्राह्मणं भवतीति श्रुतिस्मृतिभ्यां नमस्कारस्यैव यज्ञत्वावगतेः तथा स्वाध्यायैर्हविषेति संबंधः वयमग्रे अर्वता वासुवीर्यं ब्रह्मणा वाचितये माजनां अतीतिवेदस्यापि यज्ञत्वश्रुतेः अर्वता अश्वेन ब्रह्मणा वेदेन वा

लुब्धैर्वित्तपदैर्ब्रह्मन्नास्तिकैः संप्रवर्तितं ॥ वेदवादानविज्ञायसत्याभासमिवानृतं ॥ ६ ॥ इदं देयमिदं देयमिति चायं प्रशस्यते ॥ अतस्तैन्यं प्रभवति विकर्माणि च जाजले ॥ ७ ॥ यदेव सुरुतं हव्यं तेन तुष्यंति देवताः ॥ नमस्कारेण हविषा स्वाध्यायैरौषधैस्तथा ॥ पूजास्यादेवतानां हियथाशास्त्रनिदर्शनं ॥ ८ ॥ इष्टापूर्तादसाधूनां विगुणा जायते प्रजा ॥ लुब्धेभ्यो जायते लुब्धः समेभ्यो जायते समः ॥ ९ ॥ यजमानायथात्मानमृत्विजश्च तथा प्रजाः ॥ यज्ञात्प्रजा प्रभवति न भर्सां भइवामलं ॥ १० ॥ अग्नौ प्रास्ताहुतिर्ब्रह्मन्नादित्यमुपगच्छति ॥ आदित्याज्जायते वृष्टिर्दृष्टेरन्नंततः प्रजाः ॥ ११ ॥

ऽग्रेत्वांचितये मजानीम तथाचाश्वमेधतुल्यत्वं ब्रह्मयज्ञस्योक्तं आश्वलायनगृह्येऽपि आते अग्रक्रचाह विर्हदातष्टं भरामसि ते ते भवंतूक्ष्णऋषभा सोवशा उतेत्येत एव उक्षाणश्च ऋषभाश्च वशाश्च भवंति य इमं स्वाध्यायमधीयत इति तथा औषधैर्ब्रह्मिहियवादिभिः पशुभ्यो वै मेधा उदक्रामंस्तौ ब्रह्मिहिवयवश्च भूतावजायेतां तस्मादाहुः पुरोडाशसत्रं लोक्यमिति चतयोर्हविषावगमात् पुरुषाश्च गोऽजानां पशूनाममेध्यत्वश्रुतेश्च त एत उक्तांतमेधा अमेध्याः पशव इति तथा चैतैस्त्रिभिर्हविर्भिर्देवता पूजायज्ञाख्याकर्तव्येति शास्त्रे वेदे निदर्शनं प्रत्यायकं वचनमस्ति तदप्युदाहृतमेव ॥ ८ ॥ ननु इष्टान् भोगान्हि वो देवादास्यं ते यज्ञभाविता इति भगवता यज्ञानां धनपुत्रादिप्राप्त्यर्थोक्तेः किं तैर्मोक्षानुपयोगिभिरित्याशंक्याह इष्टेति इष्टं इष्टिपशुसोमादि आपूर्तं तटाकारामादि असाधूनां कामनावतां यज्ञात्तादृगेवलुब्धमपत्यं भवति समेभ्यो रागद्वेषशून्येभ्य इष्टादि कर्तृभ्योऽनीप्सिता पितादृशी प्रजा जायत इत्यर्थः ॥ ९ ॥ अंत्यमर्थव्याचष्टे यजमाना इति ऋत्विजो यजमानाश्च यथा आत्मानं सकाममकामं वा पश्यंति तथा उभयेषामपि प्रजा भवति तथा हि ऋत्वं गोपासनस्य ऋत्विक् कर्तृकस्यापि फलं उभयगामिदृष्टं आत्मनेवा यजमानाय वायं कामं कामयते तमागायानीति ॥ १० ॥ यज्ञस्य प्रजा हेतुत्वे मनुवाक्यं प्रमाणयति अग्राविति ॥ ११ ॥